

8.6.2026

Vuoden 2027 talousarvion yleinen laadintaohje

Yleistä

Vuoden 2027 talousarvion laadinnassa tulee huomioida Nurmeksens kaupungin taloudellisen aseman muutos tulevina vuosina. Valtionosuudet vähenevät lasten ja nuorten määrän vähentyessä vuosi vuodelta. Verotulokertymään ei ole odotettavissa suurta lisäystä. Heikko työllisyystilanne heijastuu myös verotulokertymään suoraan.

Nurmeksens valtuusto hyväksyi toukokuussa uuden kuntastrategian, Rohkeasti uudistuva Nurmes. Strategian toiminnallisten tavoitteiden ryhmittelyssä käytetään uuden strategian mukaisia sektoreita: yhteistyö, sujuva arki, vastuullisuus ja muutoshalukkuus. Lisäksi käytetään sektoreita konserni sekä tulosalueen muu tavoite. Strategisesti merkittävän toiminnan tulee kohdentua yhteen tai useampaan mainituista sektoreista.

Strategiasektorit ja vuosittaiset tavoitteet viedään Opiferus -ohjelmaan. Opiferukseen syötettävät vuosittaiset toiminnalliset tavoitteet yhdistetään sektoreihin, jotta sitä kautta voidaan seurata osavuosiraporteissa ja tilinpäätöksessä kokonaisuuden toteutumista. Opiferukseen toiminnallisia tavoitteita syötettäessä tulosalueen yleiskuvaus tulee kohtaan **Toiminnan kuvaus**. Tässä kohdassa kuvataan yleisesti tulosalueen toimintaa ja kaupungin oman toiminnan kehittämistä tulosalueen näkökulmasta.

Olennaiset poikkeamat edelliseen vuoteen nähden

Toimialan ja tulosalueen osalta kirjataan mahdolliset olennaiset poikkeamat edelliseen talousarviovuoteen (eli kuluvaan vuoteen) nähden.

Riskien arviointi

Toimialan osalta kirjataan sanallisesti toimialaa koskevat tärkeimmät riskit. Tulosalueen tasolla riskit arvioidaan sen todennäköisyyden ja vaikutuksen osalta ja näistä muodostuu riskitaulukko.

Toiminnallisten tavoitteiden lisäksi talousarvioon voi ottaa erillisiä, helposti numeroilla mitattavia seurantatietoja ja -tavoitteita, esimerkiksi kirjaston kävijämääristä, tietyistä kustannuksista per asukas tai vaikkapa myönnettyjen lupapäätösten määrästä.

Ilmastoasioiden huomioiminen talousarvion valmistelussa

Ilmastobudjetoinnin tavoitteena on varmistaa, että kunnan ilmastosuunnitelmassa määritellyt keskeiset toimenpiteet, niihin kohdistuvat resurssit sekä niiden vaikutukset näkyvät talousarviossa ja taloussuunnitelmassa. Ilmastoasioiden huomioiminen on pakollinen osa talousarvion valmistelua.

Toimialojen tulee ennen talousarvion laadintaa käydä läpi voimassa olevan ilmastosuunnitelman toimenpiteet ja tunnistaa ne toimenpiteet, joiden toteutus on

8.6.2026

ajankohtainen suunnitteluvuonna. Kaikkia toimenpiteitä ei toteuteta samanaikaisesti, vaan valinnassa painotetaan niiden ajankohtaisuutta ja toteutettavuutta.

Valitut ilmastotoimenpiteet tulee sisällyttää toimialojen talousarvioehdotuksiin käyttötalousosaan ja/tai investointiosaan osaksi normaalia talousarvion tekstiä ja määrärahoja. Toimenpiteet kirjataan vastuualueittain **ilmastotavoitetaulukoon**.

Jokaisesta talousarvioon sisällytettävästä ilmastotoimenpiteestä tulee esittää vähintään toimenpiteen tulosalue, kuvaus, yhteys ilmastosuunnitelmaan, kustannukset (investointi ja/tai käyttötalous), mahdolliset kustannussäästöt sekä vastuullinen toimiala tai yksikkö. Jokaiselle toimenpiteelle on nimettävä selkeä vastuutaho. Lisäksi toimenpiteestä esitetään laadullinen arvio sen ilmastovaikutuksista ja vaikutuksesta päästövähennyksiin.

Kaikkien merkittävien investointien osalta tulee arvioida ja kuvata investoinnin ilmastovaikutukset osana investoinnin perusteluja. Ilmastovaikutusten arviointi on osa normaalia valmistelua ja päätöksentekoa.

Ilmastotoimenpiteiden toteutumista seurataan osana kunnan normaalia talousraportointia osavuosikatsauksissa vastuualueittain sekä tilinpäätöksessä. Seurannassa tarkastellaan toimenpiteiden toteutumista, kustannuksia, mahdollisia säästöjä sekä vaikutuksia. Talousarvion ja tilinpäätöksen rakenteen tulee olla yhteneväinen.

Hallintosäännön mukaisesti Nurmeksen kaupungissa on kolme hallinnollista toimialaa. Hyvinvointi- ja sivistyspalveluiden toimiala jakaantuu hyvinvointipalveluiden hallinnon, kulttuuripalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden ja varhaiskasvatuspalveluiden ja ruokahuoltopalveluiden tulosalueisiin. Kaupunginhallituksen toimiala jakaantuu hallintopalveluiden ja Pielisen-Karjalan maaseutupalvelujen tulosalueisiin. Kaupunkirakennepalveluiden toimiala jakaantuu kaupunkirakennepalveluiden hallinnon, kuntatekniikan palveluiden, maankäyttö- ja lupapalveluiden sekä tilapalveluiden tulosalueisiin. **Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tehdään tulosalueittain.**

Vuoden 2027 talousarviossa noudatetaan voimassa olevan hallintosäännön mukaista organisaatio- ja kustannuspaikkarakennetta.

Raindanceen siirretään pohjatiedoksi kuluvan vuoden ensimmäisen puolikkaan taloustoteuma sekä elokuun tilanteen mukaisesti palkkatiedot henkilöittäin.

8.6.2026

Talousarvion laadintaa ohjaavat tekijät

Vuoden 2027 tuottavuusohjelman sopeuttamistarve toimialoille on valtuuston 17.6.2024 hyväksymä määrä, joka on yhteensä noin 1,7 miljoonaa euroa.

On tarkoituksenmukaista jatkaa valtuuston 17.6.2024 tekemillä linjauksilla ja noudattaa tuolloin sovittuja ratkaisuja, joita on laitettu täytäntöön ja noudatettu jo vuosina 2024–2026.

Valtion vuoden 2026 kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin tekemä 75 miljoonan euron leikkaus jää pysyväksi. Leikkauksen vaikutus Nurmeksen valtionosuuksiin on noin -230 000 euroa vuodessa. Työllisyyspalvelujen hoitamiseen osoitettu summa pienenee myös vuosi vuodelta, eikä se kata kokonaisuudessaan kunnalle aiheutuneita työllisyyden hoidon kustannuksia.

Talousarvion laatimisessa pyritään löytämään mahdollisia säästökohteita ja talousarvion raamitavoite on kustannusten osalta -3 % vuoden 2026 talousarviosta. Kuitenkin kustannusten kanssa täytyy olla realistinen ja niiden kustannusten osalta, joihin ei tulosalue voi itse omalla toiminnallaan vaikuttaa, tulee kirjata perustelut. Esimerkkinä koulukuljetukset, joissa noudatetaan useammaksi vuodeksi kilpailutettua sopimusta ja joista tiedetään, että indeksitarkistus korottaa kustannuksia.

Muutama henkilöstöön liittyvä linjaus

Jokainen tulosityksikkö varaa omaan budjettiinsa:

- Henkilökunnan virkistäytymiseen (tili 4943, virkistysmenot) – kattaa mm. jouluruokailun ja muut virkistyskulut 50 €/hlö
- E-passi: 120 €/henkilö henkilöstöhallinnon kustannuspaikalle 1430 (tili 4470 Muut palvelut).
- Merkkipäivät: tarvittava summa 50- ja 60-vuotismuistamisiin sekä mahdollisiin eläköitymisiin vuoden 2027 aikana. Summat löytyvät merkkipäivämuistamisen ohjeesta.

8.6.2026

Talousarviolaadinnan aikataulu

8.6.2026	KH hyväksyy käsittelyaikataulun ja laadintaohjeen
4.6. / 14.8.2026	Opiferus-koulutus (ohjelman toimittaja)
6.8.2026	VM:n talousarvioehdotus julkaistaan
Elokuu 2026	Raindance-koulutus (talousjohtaja). Raindanceen siirretään pohjatiedoksi kuluvan vuoden toteuma kesäkuulta ja elokuun palkkatiedot.
1–2.9.2026	Hallituksen budjettiriihi
14.–25.9.2026 (vk 38–39)	Kaupunginjohtajan neuvottelut tytäryritysten kanssa
Syyskuu 2026	Syksyn kuntatalousohjelma ja valtion TA 2027 julkaisu. Eduskuntakäsittely alkaa 21.9.2026.
23.–24.9.2026	Valtuustoseminaari
2.–6.10.2026 (vk 40–41)	Kaupunginjohtajan neuvottelut toimialojen kanssa
12.–18.10.2026 (viikko 42)	SYYSLOMAVIIKKO
19.10.2026	Veroprosenttiesitys hallituksessa
26.10.2026	Veroprosenttiesitys valtuustossa
30.10.2026	Talousarvio- ja investointiesitykset sekä toiminnalliset tavoitteet syötetty Opiferukseen ja Raindanceen. Konserniyhtiöt syöttävät tavoitteet Opiferukseen.
17.11.2026	Veroprosentti ilmoitettava Valtiokonttorille
12.11.2026	Kaupunginjohtajan talousarvioesitys
16.11.2026 alkaen	Kaupunginhallituksen talousarviokokoukset
7.12.2026	KH hyväksyy talousarvioesityksen
14.12.2026	Valtuuston talousarviokokous

Talousjohtaja

Salla Ovaskainen